

december2015/januari/februariz016/nummer **31**

inventarisatiedehilverjanvanrijsewijk

Elke derde zondag van de maand wordt de Hilver geïnventariseerd. Helsbroek, Moergestels Gement, Moergestels Broek, Den Opslag en Diessens Broek zijn de gebieden. Vaste tellers zijn Peter Slingerland, Wiel Poelmans, Fred Schülein, Nico Hilgers, Gerard van de Kaa, Loek Hilgers, Peer Busink, Peter van Gestel en Jan van Rijsewijk. Je kunt je natuurlijk altijd aansluiten of 'n keer meegaan.

Gebied: **Moergestels Gement**

Tijd: **16 November 9.00u/11.00u.**

Weer: **Winderig, zwaar bewolkt 10 graden.**

Tellers: **Nico Hilgers en Jan van Rijsewijk**

Bij de Aboomsestraat parkeerden we de auto om vervolgens langs de Reusel naar het zuidelijke deel van het gebied te lopen. Een echt pad is daar niet en je moet oppassen voor natte voeten. Al snel zagen we een vogeltje op een draad zitten. Eerst dachten we aan een vr. roodborsttapuit maar aan de duidelijke oogstreep kon je zien dat het een **paapje** moest zijn. Deze waarneming werd later overigens op Waarneming.nl in twijfel getrokken vanwege de datum. Even verder vlogen vijf **watersnippen** op. In de verte een grote groep **grauwe ganzen**, startend vanuit hun slaappleats. Verder zagen we een **blauwe reiger**, **grote zilverreiger**, enkele **kieviten** en vlogen er regelmatig **bosfazanten** luid roepend op; uitgezette en gefokte exemplaren bestemd voor de jager. Bij de Heizensedijk aangekomen zagen we twee biddende **torenvalken**; een koppel en we vroegen ons af of er in de buurt een nestkast geplaatst was. Terug over de Goyaardsdijk richting A58. Langs deze weg staan veel eiken waar je **klevers**, **kruijpers**, **mezen en vinken** ziet en hoort. Ook zaten er drie **kepen**. Langs de Aboomsestraat vloog een **buizerd**, enkele **graspiepers** en een groepje van vijftien **putters**.

Een uitgebreid rapport over De Hilver vind je [hier](#).

klapeksterinbrabant waarneming.nl

De klapekster is sinds 2002 een overwinteraar in zeer klein aantal. Brabant scoort in dat opzicht nog niet zo slecht omdat ze meest aangetroffen worden op allerlei uitzichtpunten op heide en hoogvenen. Het voedsel bestaat hoofdzakelijk uit woelmuizen en kevers. Uit onderzoek van braakballen van klapeksters blijkt dat 's winters vooral (mest)kevers het slachtoffer zijn, maar ook jonge zangvogels en muizen worden regelmatig verschalkt. Jarenlang is er door de Vogelwerkgroep een klapekstertelling georganiseerd. Omdat Sovon met een landelijke telling is begonnen waarbij iedere vogelaar een gebied kan 'claimen', zijn we hiermee gestopt. De gebieden in

Midden-Brabant waar de klapekster nog steeds te vinden is zijn: Loonse en Drunense duinen, Huis ter Heide, Kampina, de Sijsten, Kaaistoep, Regte Heide, Roovertse Heide en de Oeteldonken. De eerste waarneming dit jaar was op 3 oktober om 11.28u op de Kampina door Dennis Heijnens. (Waarneming.nl)

Foto Dennis Heijnens

[Meer informatie over klapeksterlocaties.](#)

hengstven natuurmonumenten

In Nationaal Park De Loonse en Drunense Duinen ligt het Hengstven, dat in de jaren dertig ingrijpend veranderde. Een afwisselend natuurgebied met heide, vennen en kruidenrijke graslanden werd landbouwgrond. Maar dat gaat nu veranderen, de natuur krijgt weer volop de ruimte.

"Het Hengstven is een belangrijke verbinding tussen het droge zandlandschap en het natte moerasgebied De Brand. Door deze verbinding te verbeteren, krijgen dieren en planten een groter leefgebied en kunnen ze zich makkelijker verplaatsen," aldus Lex Querelle. De ambities zijn hoog. "Stel je voor: je wandelt door een uitgestrekt landschap met een groot glinsterend ven vol kikkers. Oeverlibellen zoemen er driftig boven. In de velden er omheen staan koekoeksbloemen en margrietten. Vlinders zoals de kleine vos en gehakkelde aurelia fladderen van bloem naar bloem en tussen het hoge gras schiet een patrijs weg."

Het ontwikkelen van natuur in het Hengstven is een groot en intensief project. Daarom verdeelt Natuurmonumenten het in twee fasen. "Allereerst brengen we één van de drie vennen terug door het afgraven van landbouwpercelen. Ook plaatsen we bijzonder planten als grote pimpernel terug, die we eerder uit het gebied hebben veiliggesteld," vertelt Lex. In de tweede fase ligt de nadruk op het natter maken van het gebied en het aanbrengen van zaden uit bloemrijke graslanden uit de omgeving.

bontekraai^{nrc}

Dat we in Nederland steeds minder bonte kraaien zien heeft niet te maken met een sterke afname in de broedgebieden. Er zijn geen aanwijzingen dat de broedpopulatie krimpt. Wat is dan de oorzaak van deze terugtrekkende beweging?

De bonte kraai is van een trekvogel steeds meer een standvogel geworden. Verschillende studies suggereren dat dit komt door de hogere wintertemperaturen in Scandinavië, maar ze spreken elkaar onderling tegen. Een interessante gedachte is dat bonte kraaien het aanbod van afval volgen. Bijna alle open vuilstorten in Nederland zijn in de laatste decennia gesloten, terwijl de afvalproductie in Scandinavië juist snel toenam. Bonte kraaien ontdekten deze voedselbron in het vaak iets warmere stedelijke gebied. Besloten ze daardoor massaal dichtbij huis te blijven 's winters?

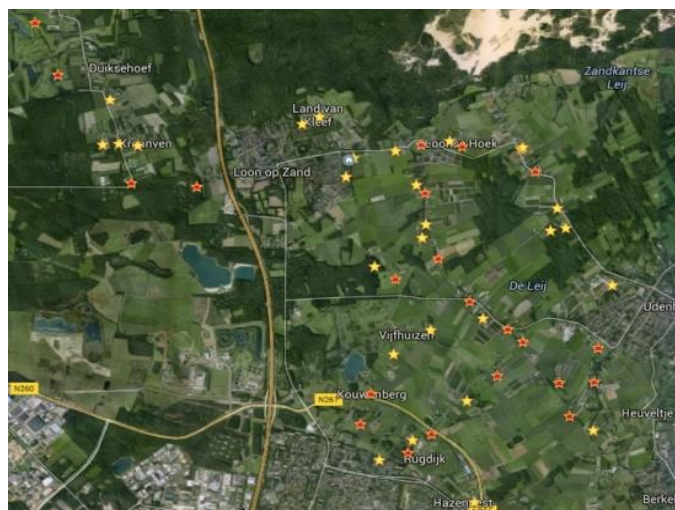
[Lees meer over hoe de bonte kraai van het toneel verdween.....](#)

desteenuil^{janvanrijsewijk}

Informatie uit het gebied Tilburg N./Loon op Zand.

In de maanden november en december zijn we elke woensdagmiddag op pad geweest om alle nestkasten na te kijken. Zoals afgesproken in de jaarvergadering hebben we zeer kritisch de plaatsen bekeken.

Dat heeft tot gevolg gehad dat we enkele kasten hebben verwijderd en verplaatst hebben op het erf. Onze gastouders hadden daar wel begrip voor. Ook hebben we enkele kasten weer voorzien van een stuk dakleer. Bij sommige kasten was het dringend nodig dat de houtsnippers vernieuwd werden. Een bijgevoegde foto laat zien waar onze kasten hangen. De rood gekleurde sterren zijn bezette kasten. Een enkele een vrij broedgeval of op zijn minst activiteit. In ieder geval zijn we best trots op het resultaat. Zeker ook leuk om te melden is dat ik laatst aan de oostelijke dorpsrand van Loon op Zand een steenuil heb horen roepen. De kasten hangen voor hem klaar!

Gebied: Den Opslag

Tijd: 20 december 9.00u/12.00u.

Weer: Licht bewolkt. Zacht 12 graden

Tellers: Nico Hilgers, Jan van Rijsewijk en Carel Govaerts

Eind december en meer dan 10 graden! Het was zacht en we vroegen ons af wat voor impact dit zou hebben deze morgen. Den Opslag is een van de interessantste gebieden die we tellen. Meteen hoorden we een [groene specht](#) roepen. Gestart bij het Spruitenstroompje liepen we noordwaarts om vervolgens weer langs de Reusel richting het kanaal te lopen. Onderweg zagen we [grote zilverreigers](#), een enorme groep [houtduiven](#), overvliegende [aalscholvers](#), [roodborsttapuit](#), een biddende [torenvalk](#), enkele [kramsvogels](#) en een grote groep van 130 [gauwe ganzen](#). Er vlogen steeds [watersnippen](#) op en als toetje kregen we een [vr. blauwe kiekendief](#) in het vizier, jagend langs de rietkragen. In de verte hoorden we wintertalingen maar zagen ze (nog) niet. Teruggekomen bij het kanaal gingen we opnieuw het gebied in. Het was erg drassig en als je geen laarzen had kreeg je natte voeten. Weer vlogen er watersnippen op, vlogen er twee [knobbelzwanen](#) over en vanuit een plasje wel 130 [wintertalingen](#). Er zaten ook drie [slobeenden](#) bij. Op de terugweg langs het kanaal een groep van vijftien [ooievaars](#). Een heerlijke ochtend! En oh ja, een bosje Echte koekoeksbloemen!

zwaluwtoeren hannie nilsen/gerardvanderkaa

Het Oranje Fonds organiseert op 11 en 12 maart 2016, samen met duizenden organisaties in het land, NLdoet; de grootste vrijwilligersactie van Nederland. NLdoet zet vrijwillige inzet in de spotlights en stimuleert iedereen om een dag(deel) de handen uit de mouwen te steken. De afgelopen 10 jaar zijn er maar liefst 40.000 klussen geklaard en hebben 1,5 miljoen mensen deelgenomen. Dit jaar doet de gierzwaluwwerkgroep op 12 maart mee aan NL Doet. We hebben ons opgegeven met als doel het land rond de zwaluwtoren eens goed aan te pakken. Het land omploegen, de leemplaats kaal maken, een ander stuk inzaaien met een insectenvriendelijk bloemenmengsel, de toren een verfje geven, een insectenhotel bouwen..... De afgelopen jaren hebben we dit gedaan met hulp van de leden van de vogelwerkgroepen en de werkgroep Landschapsbeheer. Maar als we de klus klaren met behulp van NL Doet krijgen we een financiële bijdrage om materialen te huren waardoor het werk een stuk makkelijker zal zijn dan afgelopen jaren. Wij moeten hiervoor op zoek naar vrijwilligers. Weet je alles van

planten en zaaien, heb je altijd al een minigraafmachine willen besturen, kun je goed schilderen of bak je geweldige appeltaarten? Heb je een geweldig idee voor een insectenhotel of heb je andere talenten? Neem dan contact met ons op. Dit kan via de mail: wgierzwaluwwerkgroep@gmail.com of telefonisch: 06-45035464. Samen gaan we er een geweldige dag van maken.

excursiedenoordwaardjanpaymans

Gebied: **De Noordwaard/Biesbosch**

Tijd: 3 januari

Weer: **Zwaar bewolkt/ winderig 7 graden**

Deelnemers: **Nico Hilgers, Jan Paymans, Victor Retel Helmrich, Roos Bax, Peter Slingerland en Marcel Morel.**

We vertrokken om 9.45 van de carpoolplaats te Werkendam met een waterig zonnetje en een schrale wind die later in de middag zou gaan liggen. Met een goed humeur gingen we op pad. Hierbij maar meteen een lijst van de vogels die we gespot hebben: *Aalscholver(16), bergeend(400), buizerd, canadese gans, cettis zanger, dodaars, ekster, fuut, gaai, grauwe gans, grote bonte specht, grote zilverreiger (11), Kievit(1000), kleine mantelmeeuw, knobbelzwaan, kokmeeuw, kolgans, koolmees, krakeend, kramsvogel, kuifeend, meerkoet, merel, nijlgans, nonnetje(v), waterpieper, pijlstaart, pimpelmees, rietgans, slechtvalk, slobbeend, spreeuw, smient(1000), staartmees, tafeleend, torenvalk(5), waterral, wilde eend, winterkoning, wintertaling, wulp, zeearend(2), zilvermeeuw, zwarte kraai en zwarte zwaan.* Al met al weer een geslaagde dag.

**Elke laatste dinsdag van de maand
ledenbijeenkomst in het Koetshuis**

cameraprojectsteenuil janvanrijsewijk

Het heeft wat 'voeten in de aarde' gehad, maar het is gelukt een adres te vinden voor een nestkast met camera. Dit had vooral te maken met de internetsterkte die nodig is bij de bewoners (gastgevers). Ook moest de kast dicht bij een woning komen hangen vanwege de niet te lange lengten van de draden met stroom, internet en geluid. Bart van Beerendonk heeft met hulp van de gemeente Tilburg voor de camera's gezorgd en met zijn kennis van ICT alles aangesloten. De kast moest groter worden van afmeting dan de gebruikelijke steenuilenkasten van Brabants Landschap. Jan van Laarhoven, nogal handig als het om hout gaat, heeft een geheel nieuwe kast gemaakt, alsmede een klein afdakje voor de buitencamera. Zaterdagmorgen 9 januari hebben we de klus geklaard. Waarom een camerakast? Natuurlijk is het leuk als je je eigen uiltje op het scherm kunt volgen. Maar we denken ook aan educatieve mogelijkheden b.v. als onderdeel van een les voor schoolkinderen.

inventarisatiedehilver peterslinterland

Gebied: **Helsen**

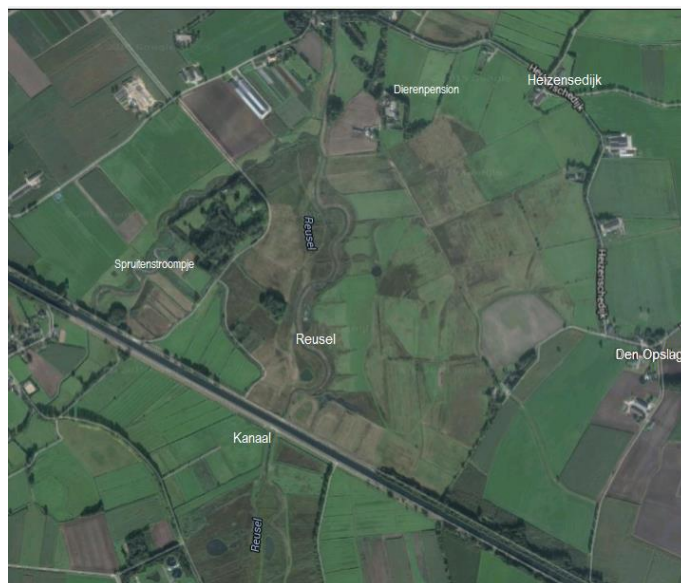
Tijd: **17 januari 9.45u/11.30u.**

Weer: **Helder licht, zonnig, lichte vorst, windkracht 2**

Tellers: **Peter van Gestel en Peter Slingerland**

Bijgaand ontvangen jullie de telresultaten van de telling in het Helsen en Moergestelsbroek Noord die Peter van Gestel en ik vanochtend hebben uitgevoerd. Andere waarnemingen dan vogels waren een vos langs de oever van de Reusel ter hoogte van de A58. Hij zwom later de Reusel over van west- naar oostoever. Ook nog twee hazen gezien.

*aalscholver (7), blauwe reiger (1), buizerd (1), canadese gans (77), dodaars (1), grauwe gans(29), houtduif (16), soepgans (2), kauw(3), Kievit (105), kokmeeuw (16), koolmees (3), kuifeend (9), meerkoet (8), merel (8), patrijs (4), pimpelmees (4), roodborst (3) **roodborsttapuit (3), smient (5), spreeuw (4), torenvalk (1), watersnip (13), wilde eend (27), winterkoning (3), wintertaling (21), zanglijster (1), zilvermeeuw (1), zwarte kraai (10).***

Gebied: **Den Opslag**

Weer: **Zonnig, lichte vorst.**

Tellers: **Fred Schülein en Wiel Poelmans**

Hierbij onze gegevens. We hebben aardig gescoord! We begonnen met een *vr. blauwe kiekendief*, daarna *bokje* langs Spruitenstroompje en *klapekster* langs Reusel. Toen stootte Fred een grotere snip op die zom verder weer landde. Voorzichtig er na toegelopen en voor de tweede keer opgestoten belandde de vogel weer zom verder, echter aan de andere kant van de Reusel. Tijdens landen kon ik de bovenvleugel goed zien: geen witte achterrand aan vleugel, maar wel witte rand aan grote en middelste dekveren. Verder korte snavel gezien en donkere flank. Vogel riep niet bij opvliegen en vloog vrij rustig weg om snel weer in te vallen. Slechts één conclusie mogelijk: *poelsnip*. Dit is een dwaalgast die meestal wel jaarlijks gezien wordt, maar dan vooral in het najaar.

En verder; wilde eend (35), knobbelzwaan (2), watersnip (38), smient (paar), fazant (m.), sperwer(vr.) houtduif (30), spreeuw (12), stormmeeuw, kolgans (38 > Z), nijlgans (9), aalscholver (11), waterral (1 r.), kievit (57), wintertaling (30), putter (10), kokmeeuw (11) waterpieper (3), canadese gans (22 > N), kramsvogel (20), rietgors (m.), grauwe gans (28 > Z), blauwe reiger (2) ijsvogel (2).

kerkuilbartvanbeerendonk

Sinds enkele jaren houden Bart van Beerendonk en Nico Hilgers zich nu bezig met kerkuilen in het gebied rondom Udenhout.

Ze komen daarbij behalve in Udenhout ook in Berkel-Enschot, Loon op Zand, Biezenmortel, stukje Helvoirt en de oostkant van Tilburg.

De werkzaamheden omvatten het inventariseren van eventuele broedgevallen, potentiële broedplaatsen zoeken, kerkuilkasten plaatsen, kasten schoonmaken en soms vervangen en vooral ook contacten onderhouden met de gastgevers.

"In voorjaar en zomer zijn we druk met controles en in de winter plaatsen en/of verbeteren we kasten. We komen op allerlei interessante plaatsen en we hebben altijd hoge verwachtingen als we weer een nieuwe plek gevonden hebben. Soms hebben we met ingewikkelde situaties te maken zoals een verbouwing aan een boerderij waar een kerkuil in broedt. De eigenaar is dan verplicht om te zorgen voor compensatie; de kerkuil is tenslotte een beschermde vogel. In zo'n geval bemiddelen wij en zoeken we mee naar mogelijkheden zodat er geen broedgeval van de kerkuil verloren gaat. Compensatie bestaat er veelal uit dat de eigenaar moet zorgen voor minstens 2 geschikte vervangingen; dat kan zijn aan het bestaande gebouw of bij burens in de omgeving. We hebben daar deze winter op 2 plaatsen aan meegewerkt; er is mogelijk nog een derde. Een andere kansrijke plaats waar we een nieuwe kast hebben kunnen plaatsen,

was op de kerkzolder van de kerk Beukenhof in Biezenmortel. Het was een heel werk, waarbij we restauratiewerkzaamheden hebben moeten verrichten aan het ronde vensterraam, maar we hebben daar goede hoop op broedresultaat omdat de uil daar af en toe al op de gewelven kwam door het kapotte raam " aldus het enthousiaste duo. (zie foto's).

Een gepensioneerde onderwijzer en een ict-er verrichten op deze manier het betere kluswerk!

Lepelaarleemkuilen

De Leemkuilen hebben zich de laatste decennia ontwikkeld tot een water- en moerasgebied. Het zijn ideale broedplaatsen voor allerlei vogels. De oeverwaluw, de kleine plevier, de oeverloper, de groenpootruiter, de zomertortel en de appelvink worden er gesignaleerd. Ook de lepelaar kun je in een van de vennetjes tegenkomen. Vorig seizoen zijn er zelfs twee nesten met broedsels geweest!

Foto's: Gerard van Gool
